

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 21.11.2014
COM(2014) 706 final

ZPRÁVA KOMISE

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ
CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU
VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Patnáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

{SWD(2014) 341 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Patnáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny

1. ÚVOD

Rada dne 23. července 2014 rozhodla, že Litva splňuje nezbytné podmínky pro přijetí eura¹. Litva přijme euro dne 1. ledna 2015 (den zavedení eura). Tím se zvýší celkový počet členských států, které tvoří eurozónu, na devatenáct, a to nyní včetně všech tří pobaltských států. Přepočítací koeficient byl neodvolatelně stanoven na 3,45280 litevského litu za jedno euro², což odpovídá předchozímu střednímu kurzu litu v mechanismu směnných kurzů EU (ERM II).

Praktické přípravy Litvy na přechod na euro nyní vstoupily do závěrečné fáze. V návaznosti na první zprávu Komise věnovanou praktickým přípravám Litvy³ je v této zprávě hodnocen další pokrok, jehož bylo dosaženo od poloviny června do konce září 2014. Zabývá se přípravami na zavedení eurohotovosti, opatřeními zavedenými na ochranu spotřebitelů v období přechodu, např. „memorandem o řádných obchodních praktikách po zavedení eura“, a komunikační kampaní.

Pracovní dokument útvarů Komise přiložený k této zprávě poskytuje podrobné informace o přípravách na zavedení eura v ostatních členských státech, které společnou měnu dosud nepřijaly a které nemají právní výjimku.

2. SOUČASNÝ STAV PŘÍPRAV NA ZAVEDENÍ EURA V LITVĚ

Pokud jde o praktické přípravy litevských orgánů a zapojených zúčastněných stran, bylo ode dne vydání poslední zprávy Komise dosaženo značného celkového pokroku.

2.1. Organizace přechodu, úpravy právního systému a přípravy veřejného sektoru

Dne 26. června 2013 schválila vláda litevský národní plán přechodu na euro⁴ a v prosinci 2013 a v červnu 2014 jej pozměnila. Je doplněn akčním plánem pro provádění národního plánu přechodu na euro⁵. Přípravy jsou v pokročilém stadiu. Stále probíhá úprava právního systému. Seimas na podzimním zasedání projednává asi 120 návrhů zákona, které se týkají zavedení eura.

¹ Rozhodnutí Rady 2014/509/EU ze dne 23. července 2014 o přijetí eura Litvou ke dni 1. ledna 2015 (Úř. věst. L 228, 31.7.2014, s. 29).

² Nařízení Rady (EU) č. 851/2014 ze dne 23. července 2014, kterým se mění nařízení (ES) č. 2866/98, pokud jde o přepočítací koeficient eura pro Litvu (Úř. věst. L 233, 6.8.2014, s. 21).

³ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Čtrnáctá zpráva o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny ze dne 23. července 2014, COM(2014) 489 final.

⁴ Dokumenty jsou k dispozici na internetové adrese <http://www.lb.lt/preparation>.

⁵ Dokumenty jsou k dispozici na internetové adrese <http://www.lb.lt/preparation>.

Školením o přijetí eura a jeho praktických důsledcích prošlo více než 200 úředníků na vládní a obecní úrovni, kteří by pak měli být schopni vyškolit své kolegy.

Stále probíhá plánování veřejných institucí pro případ nepředvídatelných událostí v souvislosti s přechodem na euro, a to včetně interoperability pohotovostních plánů. Příslušníci policie podstoupili v souvislosti se zvýšeným bezpečnostním rizikem specializované školení a v odvětví převozu hotovosti byla vypracována opatření ke zvýšení bezpečnosti přepravy hotovosti během přechodu na euro.

2.2. Přípravy na výměnu hotovostního oběživa

Litva použije při přechodu na euro scénář „velkého třesku“⁶, kdy období dvojího oběživa potrvá 15 kalendářních dní.

Má se za to, že k nahrazení litových mincí a bankovek v oběhu a k zajištění zásob potřebných pro rok 2015 bude třeba **370 milionů euromincí**, které nesou na litevské národní straně Vytise, rytíře ve zbroji sedícího na koni, a **132 milionů eurobankovek** různých nominálních hodnot. V návaznosti na rozhodnutí Rady z července 2014 začala Litevská mincovna razit litevské euromince. Do konce září bylo vyraženo 45 % mincí, které mají být vyraženy v roce 2014. Potřebné eurobankovky zapůjčila Deutsche Bundesbank.

Dne 1. října 2014 začalo předzásobení úvěrových institucí euromincemi a od 1. listopadu 2014 bude následovat předzásobení eurobankovkami. Druhotné předzásobení velkých klientů obchodních bank bankovkami a mincemi započne dne 1. prosince 2014. Poštovní úřady budou druhotně předzásobeny až na konci prosince. Podle prvního odhadu bude pro předzásobení potřeba eurohotovost v celkové hodnotě 703,7 milionu EUR (asi 32,5 milionu eurobankovek a 168,2 milionu euromincí). Litevská banka ve svých pokynech pro výměnu hotovostního oběživa přijatých v březnu 2014 doporučuje, aby banky při posuzování svých potřeb pro předzásobení zohlednily zvýšenou potřebu bankovek nižších nominálních hodnot během prvních dnů po přechodu na euro. Podle memoranda o porozumění o řádných obchodních praktikách, pokud jde o přípravy na přijetí eura v Litvě, které bylo uzavřeno v červenci 2014 mezi Litevskou bankou a devíti obchodními bankami, mohou malé podniky během posledních pěti kalendářních dní roku 2014 využít příznivých podmínek pro druhotné předzásobení.

Od 1. prosince bude mít široká veřejnost k dispozici **900 000 počátečních sad euromincí**. Počáteční sady zabalené v plastových sáčcích budou obsahovat litevské euromince všech nominálních hodnot (hodnota jedné sady: 11,59 EUR). Počáteční sady euromincí pro občany se budou prodávat ve třech pobočkách Litevské banky, v 343 bankovních pobočkách a na 330 poštovních úřadech. **Maloobchodníci** si mohou vybrat mezi **počátečními sadami o dvou velikostech**: sadami obsahujícími 111,00 EUR (předběžný počet: 60 000 sad) a 50 000 sadami obsahujícími 200,00 EUR. Kromě toho budou ke dni zavedení eura k dispozici zvláštní sady pro **sběratele** (hodnota každé sady: 3,88 EUR) (35 000 sad mincí ve skvělé kvalitě plného ražebního lesku a 7 000 sad ve špičkové kvalitě ražby „proof“).

Aby nebylo období dvojího oběživa tak náročné, bude velmi důležité přede dnem zavedení eura dále snižovat objem litové hotovosti v oběhu. Od začátku roku 2014 se objem **litové hotovosti v oběhu** snížil pouze o 15 %, přičemž na začátku byl na vcelku vysoké úrovni.

⁶ Eurobankovky a euromince budou zavedeny téhož dne, kdy se euro stane litevskou měnou. Scénář velkého třesku byl zatím použit ve všech členských státech, které do eurozóny vstoupily po roce 2002.

Stále je třeba stáhnout asi 80 milionů litových bankovek a 1,2 miliardy litových mincí. Stahování litové hotovosti včetně zamýšleného postupného vyřazení bankovek s vysokou nominální hodnotou by mělo pokračovat stabilním tempem, aby do konce roku 2014 dosáhlo cíle 50 %.

Obchodní banky budou vedle memoranda o porozumění, které podepsaly s Litevskou bankou, motivovat zákazníky ke skládání litové hotovosti na bankovní účty a podporovat bezhotovostní platby klientům. Dále budou banky zvyšovat informovanost zákazníků o výhodách bezhotovostních plateb. Bezplatný vklad bankovek je již možný v bankomatech, které umožňují hotovostní vklady, a v automatech pro příjem bankovek (*bunch note acceptors*, BNA) (241 bankomatů/automatů z celkového počtu 1 239). Tyto bankomaty a automaty budou nadále přijímat litovou hotovost i po dni zavedení eura, kdy budou bankomaty vydávat pouze eurobankovky. Je třeba zajistit, aby se zákazníkům dostalo v průběhu období přechodu technické podpory od specializovaného personálu. Litevská banka nabízí do dne zavedení eura služby výměny litových mincí za bankovky bez omezení.

Ode dne zavedení eura se hotovost bude muset vracet v zásadě výlučně v eurech. To bude představovat výzvu zejména pro maloobchodníky. Banky se v memorandu o porozumění dohodly, že ke konci roku 2014 omezí počet litových bankovek s vysokou nominální hodnotou a zajistí, aby podniky během druhotného předzásobení obdržely eurobankovky s nižší nominální hodnotou. Kromě toho budou banky na počátku roku 2015 na pobočkách a v bankomatech vydávat pouze eurobankovky s nižší nominální hodnotou. V doporučení pro správu hotovosti v podnicích vydaném Litevskou bankou a ministerstvem financí v dubnu 2014 se rovněž zdůrazňuje, že by podniky měly mít k dispozici dostatek eurobankovek malých nominálních hodnot a euromincí všech nominálních hodnot pro vrácení hotovosti.

Všech 1 193 bankomatů v Litvě bude již v časných ranních hodinách dne zavedení eura 1. ledna 2015 vydávat eurobankovky. V litevském bankovním odvětví působí 312 bankovních poboček, které poskytují pokladní služby. Tyto pobočky a dalších 31 poboček, které obvykle neposkytují pokladní služby, budou do 30. června 2015 poskytovat neomezené a bezplatné služby výměny hotovosti (bankovek i mincí). 330 poštovních úřadů bude do 1. března 2015 bezplatně vyměňovat litovou hotovost až do výše 1 000 EUR na transakci. Během téhož období bude litovou hotovost bezplatně vyměňovat také 11 úvěrových družstev. Výměnu velkých částek (na bankovních pobočkách 15 000 LTL a více, pro poštovní úřady může Litevská pošta stanovit jiný limit) je třeba písemně oznámit tři dny předem. Od 1. července 2015 budou neomezené služby výměny hotovosti (litových bankovek) bez poplatku nadále poskytovány v 89 bankovních pobočkách, a to po dobu dalších šesti měsíců. Litevská banka bude na euro směňovat neomezené množství litové hotovosti, a to po neomezenou dobu a bez poplatku. Úprava platebních terminálů u obchodníků se plánuje na prosinec 2014 tak, aby dne 1. ledna 2015 okamžitě přešly na euro.

Některé banky hodlají na konci roku 2014 a v prvních dnech po zavedení eura ve svých pobočkách posílit personál provádějící hotovostní operace anebo zřídit další přepážky. Na pobočkách budou upraveny kapacity pro přepočítávání a skladování hotovosti. Vzhledem k tomu, že běžná otevírací doba bankovních poboček v Litvě je poměrně dlouhá, prodlužování otevírací doby všech poboček během přechodu na euro se neplánuje. Devět obchodních bank ovšem na konci tohoto a na začátku příštího roku prodlouží pracovní dobu oddělení zákaznických služeb. Očekává se, že dne 1. ledna 2015, což je v Litvě státní svátek, bude odpoledne otevřeno asi 50 bankovních poboček a v sobotu 3. ledna by mělo být otevřeno 50 % všech bankovních poboček. Poštovní úřady v den zavedení eura otevřeny nebudou, ale budou otevřeny první lednový víkend. Z 330 poštovních úřadů poskytuje běžné

pokladní služby 189 těchto úřadů, které budou mít v lednu prodlouženou otevírací dobu. Ostatní poštovní úřady budou v průběhu období přechodu na euro podpořeny mobilními hotovostními týmy, které budou poskytovat pokladní služby tři hodiny denně.

Na účty obchodních bank u Litevské banky budou prostředky připsány téhož dne, kdy budou vloženy mince, přičemž opravy se provedou po přepočítání mincí. Banky daly najevo, že budou zastávat týž přístup, pokud jde o obchodní klienty, kteří jsou závislí na rychlém připsání hotovosti (např. provozovatelé prodejních automatů), čímž se předejde zpožděním při připsování vkladů v mincích.

Přípravy na přechod na euro jsou v pokročilém stadiu a byla zohledněna většina doporučení Komise, která byla poskytnuta v průběhu misí technické pomoci a ve čtrnácté zprávě o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny.

Je zvlášť důležité, aby opatření na snížení litové hotovosti v oběhu byla s blížícím se dnem zavedení eura posilována.

Přípravy finančního a bankovního odvětví se zdají být celkově na dobré cestě. V prvních lednových dnech roku 2015 bude značně vyšší pracovní zátěž a mnohem vyšší počet zákazníků. Banky, které je dosud nenaplánovaly, by měly přijmout další opatření, aby se zamezilo dlouhým frontám. Je třeba zajistit, aby se zákazníkům, pro které je obtížné obsluhovat samoobslužné automaty pro vklad hotovosti, dostalo v průběhu období přechodu podpory od specializovaného personálu.

2.3. Předcházení podvodným praktikám a nesprávnému vnímání vývoje cen ze strany občanů

Vzhledem k tomu, že zvýšení cen v souvislosti s přechodem na euro je jednou z hlavních obav, jež litevští občané vyjádřili (viz oddíl 3 níže), je zvlášť důležité, aby litevské orgány podnikly všechny kroky nezbytné jak tomu, aby zabránily podvodným praktikám, tak i k tomu, aby změnily nesprávné vnímání vývoje cen.

Období dvojího uvádění cen jak v litech, tak v eurech začalo dne 23. srpna 2014. Dvojí uvádění cen musí pokračovat po dobu nejméně šesti měsíců ode dne přijetí eura. Aby si občané snáze v plné míře zvykli na euro, doporučuje se, aby bylo přijato regulační opatření, které zajistí, že se dvojí uvádění cen ukončí do 1. ledna 2016. Toto datum by mělo být jasně sděleno veřejnosti.

Kromě pravidelného sledování změn v cenách 40 nejoblíbenějších druhů zboží a služeb od začátku období dvojího uvádění cen v srpnu 2014 do poloviny roku 2015 jsou sledovány průměrné maloobchodní ceny 100 homogenních druhů spotřebitelského zboží a služeb a pravidelně se zveřejňují statistické informace. Zkušenosti získané při minulých přechodech na euro dokládají, že u určitých služeb (např. kadeřnických služeb, čistíren a restaurací a kaváren) se pravděpodobně projeví zvýšení cen v souvislosti s přechodem na euro. Tyto služby jsou na seznamu uvedeny. Podle prvního sledování cen, při němž byly porovnávány změny cen v srpnu s červencem 2014, zůstaly ceny většiny výrobků poměrně stabilní a změny byly vyvolány většinou sezonními vlivy a slevami. U cen služeb došlo celkově k mírnému nárůstu.

Dne 18. srpna 2014 bylo slavnostně zahájeno „**memorandum o řádných obchodních praktikách po zavedení eura**“. Účastníci (např. maloobchodníci) se podpisem memoranda zejména zavazují, že nevyužijí přijetí eura jako záminku ke zvýšení cen zboží a služeb, že budou používat oficiální směnný kurz a pravidla zaokrouhlování a uvádět ceny jasně a srozumitelně v obou měnách (v litech i eurech) a nebudou spotřebitele uvádět v omyl. Účastníci jsou oprávněni používat zvláštní logo.

Litevské orgány usilují o zapojení co největšího počtu účastníků, a to i podniků na místní úrovni tím, že oslovují vedoucí představitele komunit a nevládní organizace. Celkový počet společností, které v Litvě prodávají zboží a poskytují služby, je asi 59 800. K polovině října 2014 se k memorandu připojilo 2 300 účastníků, z nichž 48 jsou hospodářská sdružení, 2 234 společnosti (což odpovídá 8 379 prodejním místům a provozovněm služeb) a 56 obce. Vzhledem k tomu, že přijetí eura se velice rychle přibližuje, měly by litevské orgány podporu tohoto memoranda posílit. Pokud tak již neučinily, měly by se k memorandu připojit zúčastněné strany, např. obchodní komory a hospodářská sdružení, a měly by je propagovat u svých členů. Je třeba také vyvinout větší úsilí, pokud jde o podpis memoranda ze strany místních podniků. Jejich cenová politika je jedním z důležitých faktorů, které určují celkové vnímání inflace.

Sledování souladu s požadavky na uvádění a přepočtení cen (např. pravidel pro zaokrouhlování) a správného provádění memoranda bude koordinovat státní úřad pro ochranu práv spotřebitelů a zapojí se do něj různé instituce, např. státní potravinářská a veterinární správa a státní inspekce nepotravinářských výrobků. Od začátku období dvojího uvádění cen se do kontrol na prodejních místech a v provozovnách služeb v celé Litvě zapojilo více než 350 inspektorů. Do 30. června 2015 se plánuje provést asi 30 000 kontrol. Porušení lze trestat výstrahou (první porušení fyzickou osobou) nebo pokutami (opakovaná porušení fyzickými osobami nebo jakékoli porušení osobami právníckými). Účastníci, kteří nebudou náležitě provádět memorandum, ztratí právo používat logo kampaně. V případě neodůvodněného zvýšení cen nebo jiného zneužívání přijetí eura budou uvedeni na černé listině, která bude veřejně přístupná na internetových stránkách věnovaných přechodu na euro (<http://www.euro.lt/>). Ke dni 31. srpna bylo provedeno 625 inspekcí, při nichž bylo odhaleno 64 případů porušení, přičemž většinou se jednalo o neuvedení cen ve dvou měnách (28 případů) a chyby při zaokrouhlování (20 případů). Bylo uděleno asi 25 výstrah a šest pokut (každá v hodnotě 25 LTL).

Občané mohou orgánům předložit stížnosti týkající se uvádění cen a směnných kurzů prostřednictvím bezplatné informační linky o euru, e-mailem nebo ohodnocením příslušného prodejního místa nebo provozovny služeb na interaktivní mapě na internetových stránkách sdružení spotřebitelů. Podezřelá navýšení ceny by měla být řádně přezkoumána a co nejrychleji by měla být přijata nápravná opatření, pokud možno nejdéle do 48 hodin.

Litevské orgány by měly vynaložit veškeré úsilí, aby dosáhly co nejvyšší míry účasti na memorandu o řádných obchodních praktikách. Pokud tak již neučinily, měly by se k memorandu připojit zúčastněné strany, např. obchodní komory a hospodářská sdružení, a měly by je propagovat u svých členů. Je třeba také vyvinout další úsilí, pokud jde o účast na memorandu ze strany místních podniků. Účastníky této kampaně by se mělo stát všech 60 obcí.

Informace o vývoji cen po zavedení eura by měly být zveřejněny již na začátku ledna

2015.

Doporučuje se regulačními prostředky zajistit, aby dvojí uvádění cen skončilo do 1. ledna 2016, a toto datum ukončení jasně sdělit veřejnosti, aby mohla náležitě využít období dvojího uvádění cen a zvykla si na nové cenové relace.

2.4. Přípravy na zavedení eura ve venkovských oblastech

K bezproblémovému zavedení eura v Litvě je zvláště důležité důkladné plánování a příprava postupů přechodu ve venkovských oblastech, protože Litevci jsou zvyklí platit spíše v hotovosti. Litevské orgány mapují pokrytí odlehlých oblastí místy pro výměnu hotovosti (poštovní úřady, bankovní pobočky a bankomaty).

Všem 60 litevským obcím byl poskytnut kontrolní seznam přípravných opatření týkajících se zavedení eura. V závěrečné fázi přechodu na euro by mělo být úplné provedení opatření na seznamu nepřetržitě sledováno.

Nabídku služeb výměny hotovosti ve venkovských oblastech významně zlepšil účast Litevské pošty na této výměně. V září byla zahájena školení pro zaměstnance poštovních úřadů, jejichž náplní je mimo jiné manipulace s hotovostí a bezpečnostní prvky. Již byla zvýšena bezpečnostní opatření a vylepšena zařízení pro přepočítávání a skladování hotovosti. Kromě toho se Litevská pošta účastní distribuce specializovaných informačních materiálů o přechodu na euro do domácností.

Maloobchodníci hrají při přechodu na euro významnou úlohu, jelikož zákazníci mají sklon je využívat „de facto“ jako místa pro výměnu hotovosti (zejména není-li poblíž žádná bankovní pobočka). Kromě zvýšené potřeby hotovosti (viz oddíl 2.2 výše) jsou ústředními prvky pro maloobchodníky dodržování požadavků na dvojí uvádění cen a účast na memorandu o řádných obchodních praktikách (viz oddíl 2.3 výše), školení zaměstnanců, úprava zařízení na skladování hotovosti a bezpečnostních opatření a otázky související s informačními technologiemi.

Velké řetězce supermarketů v Litvě působí rovněž v Estonsku nebo Lotyšsku, a mají tedy již s problematikou přechodu na euro zkušenosti. Zdá se, že jejich přípravy jsou v pokročilé fázi. Mají v plánu zřídit oddělené zóny se samoobslužnými pokladnami, kde mohou zákazníci platit pouze kartou, čímž se omezí fronty. Litová hotovost bude v pokladnách umístěna do oddělených přihrádek, aby se zajistilo, že nebude vrácena zákazníkům. V souvislosti s přechodem na euro již byla zřízena informační místa, kde zákazníci dostanou odpovědi na své otázky.

I přes dobrou úroveň informací o praktických aspektech přechodu na euro, které jsou dostupné i ve venkovských oblastech, se zdá, že maloobchodníci jsou na přechod méně připraveni a obávají se souvisejících problémů a nákladů, zejména v období dvojího oběživa. Vzhledem k zvláštnímu významu maloobchodníků ve venkovských oblastech se doporučuje, aby se tyto obavy řešily na místní úrovni a dále se posílila opatření ke zvýšení informovanosti.

Přípravy podniků zejména ve venkovských oblastech by měly být pravidelně sledovány a měla by se zvyšovat informovanost o praktických aspektech přechodu na euro.

3. KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI A VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

3.1. Komunikační činnosti

Po rozhodnutí Rady ze dne 23. července 2014 zahájily litevské orgány intenzivní fázi provádění komunikačních činností v souvislosti s přechodem na euro.

Komunikační kampaň, kterou koordinuje ministerstvo financí, zahrnuje směs komunikačních nástrojů (informační materiály zasílané přímo domácnostem, semináře a školení, kampaň v sociálních médiích, televizi a tisku) a zaměřuje se na různé skupiny (např. podniky, novináře/média, mladé lidi, zranitelné skupiny). Doplňující komunikační činnosti provádí Litevská banka, ministerstvo hospodářství, Státní úřad na ochranu práv spotřebitelů, ministerstvo vzdělávání a vědy a jiné veřejné a soukromé instituce.

Ministerstvo hospodářství ve snaze čelit obavám, že zavedení eura povede k nárůstu cen, zahájilo v úzké spolupráci s ministerstvem financí provádění kampaně s názvem „Poctivý přepočítání cen“. Kampaň má za cíl informovat o pravidlech pro přepočítání a dvojí uvádění cen a vyzývá podniky, aby se připojily k memorandu o řádných obchodních praktikách, a vybízí spotřebitele, aby nakupovali v prodejních místech, která memorandum podepsala. V návaznosti na nárůst počtu vyjádřených obav ze zneužívání zavedení eura při tvorbě cen (viz výsledky průzkumu Eurobarometr 402 níže) vybízí Komise litevské orgány, aby posílily svou komunikační kampaň, a náležitě tak rozptýlily obavy občanů.

Kampaň v hromadných sdělovacích prostředcích se od července 2014 zintenzivnila. Zástupci ministerstva financí, ministerstva hospodářství, Litevské banky, Státního úřadu na ochranu práv spotřebitelů a jiných veřejných institucí jsou pravidelně zváni do vnitrostátních televizních a rozhlasových stanic a často uveřejňují články v litevských novinách. Dále ke kampani přispívají kvalitním obsahem, který je uzpůsoben informačnímu kanálu, také televizní a rozhlasové společnosti a internetové stránky a informují litevskou veřejnost o praktických hlediscích přechodu na euro a o kampani pro poctivé stanovování cen. Při výběru médií se věnuje zvláštní pozornost tomu, aby se informace dostaly ke zranitelným skupinám v odlehlých oblastech, k postiženým osobám a k národnostním menšinám. Zdá se, že první fáze kampaně již měla pozitivní dopad na to, do jaké míry se občané cítí být informováni o euru, neboť se značně zvýšila informovanost o zavedení eura i o určitých obavách praktické povahy, které se do jisté míry rozptýlily (viz výsledky průzkumu Eurobarometr 402 níže).

Pro podniky, pracovníky manipulující s hotovostí a zranitelné skupiny se v regionech pořádají pravidelné semináře, workshopy a akce, jejichž cílem je zabývat se otázkami týkajícími se přechodu na euro. Do všech 60 litevských obcí zavítá do listopadu roku 2014 Eurobus, čímž se zajistí pokrytí populace v maximální míře.

Litevské orgány vypracovaly několik publikací, které se zabývají různými tématy souvisejícími s eurem a s jeho zavedením v Litvě. Publikace jsou rovněž k dispozici v jazycích národnostních menšin a jsou upraveny pro zrakově a sluchově postižené osoby. Litevská banka a ministerstvo financí vyvinuly vzdělávací programy pro mladé.

Na říjen 2014 je naplánováno zasílání materiálů poštou přímo všem domácnostem v Litvě. Materiály budou dostupné v litevštině, polštině a ruštině a zaměří se na praktické otázky spojené s přechodem na euro. Projekt zasílání materiálů poštou přímo do domácností je nezbytný, má-li být pokryta většina obyvatelstva. Z posledních údajů Eurobarometru (viz

výsledky níže) vyplývá, že svou poštovní schránku považuje za jeden z nejužitečnějších způsobů získávání informací o euru a přechodu na euro 30 % dotázaných.

V rámci dohody o partnerství uzavřené mezi litevským ministerstvem financí a Evropskou komisí bylo provedeno několik společných komunikačních činností: v červenci 2014 slavnosti eura a seminář pro litevské novináře, v září 2014 konference o přechodu na euro a dále různé činnosti pro litevské novináře a školy. Komise také poskytla litevským orgánům příslušné publikace určené pro širokou veřejnost.

S cílem posílit synergické účinky a maximalizovat dopad činností v rámci komunikační kampaně zahájí Evropská centrální banka a Litevská banka v listopadu společnou kampaň, která bude využívat široké spektrum nástrojů (reklamu v televizi, v tisku, na internetu, venkovní reklamy a jiné informační materiály) a bude zaměřena na vizuální podobu eurobankovek a euromincí, bezpečnostní prvky a základní skutečnosti a data související s přechodem na euro. Jelikož se znalosti o bankovkách v období od dubna do září nezměnily (viz výsledky Eurobarometru 402 níže), bude tato kampaň nezbytná k tomu, aby byla veřejnost o eurobankovkách řádně informována.

3.2. Veřejné mínění

Od roku 2004 zadává Evropská komise průzkumy Eurobarometr (EB) v zemích, které k EU přistoupily v letech 2004, 2007 a 2013 a zatím nepřijaly euro (novější členské státy, NČS), aby mohla posoudit postoj občanů k zavedení eura a jejich znalosti o něm. Výsledky průzkumu „NČS-7“ (bleskový průzkum EB 400) za Litvu byly představeny ve čtrnácté zprávě Komise⁷ o praktických přípravách na budoucí rozšíření eurozóny.

Aby mohla Evropská komise v souvislosti s přechodem na euro lépe sledovat vývoj postojů a znalostí obyvatel s ohledem na zavedení eura, rozhodla se zadat v Litvě druhý specializovaný průzkum. Dotazování na místě v rámci tohoto průzkumu probíhalo od 4. do 6. září 2014 (pět měsíců po předchozím dotazování na místě v dubnu 2014).

3.2.1. Podpora přijetí eura / vnímání důsledků

Z posledního průzkumu vyplývá, že podpora pro přijetí eura je stabilní. Pro zavedení eura je 48 % obyvatel (+1 pb). Většina dotázaných (51 %) se domnívá, že Litva je připravena euro přijmout.

V odpovědích na dotaz týkající se důsledků zavedení eura se počet Litevců, kteří očekávají pozitivní dopady, na všech úrovních zvýšil. Celkem 50 % (+5 pb) nyní vnímá pozitivní dopady pro stávající členské země eurozóny, 44 % (+3 pb) očekává pozitivní dopady pro svou vlastní zemi a 37 % (+2 pb) očekává pozitivní dopady v osobní rovině.

Co se týče možných dopadů zavedení eura na ceny, z průzkumu jasně vyplývá, že negativní dopad je i nadále jednou z hlavních obav Litevců: 84 % (+9 pb) očekává nárůst cen a pouze 11 % (-7 pb) očekává, že euro udrží ceny stabilní. Dále 76 % (+6 pb) vyjadřuje obavy týkající se zneužívání přechodu na euro při stanovování cen.

Co se týče otázky, zda by zavedení eura znamenalo ztrátu kontroly nad hospodářskou politikou, relativní většina respondentů (48 % (-2 pb)) s tímto tvrzením nesouhlasí. 58 %

⁷ Viz poznámka pod čarou č. 3.

(otázka položena poprvé) považuje přijetí eura za příležitost, jak může Litva dále posílit svou pozici v EU.

Z očekávání, která Litevci mají ohledně přijetí eura v Litvě a která si vybírali z nabídky několika možností (s více možnými odpověďmi), doznala největších změn tato: zavedení eura usnadní cestování do jiných zemí eurozóny (86 %, +5 pb) a umožní snáze srovnávat ceny s jinými zeměmi eurozóny (50 %, +5 pb).

Devět z deseti dotázaných (90 %, otázka položena poprvé) uvedlo, že se osobně dokážou nové měně přizpůsobit.

3.2.2. Informace o euru

Míra informovanosti veřejnosti o otázkách souvisejících s přechodem na euro se stále zvyšuje, přičemž za dobře informované se považuje 70 % (+20 pb) Litevců. Dále celkem 96 % Litevců ví, že dnem přijetí eura je 1. leden 2015 (+14 pb).

Na otázku, zda by důvěřovali informacím o přechodu na euro poskytovaným určitými institucemi nebo skupinami, litevští občané dotázaní v tomto průzkumu Eurobarometr nejvíce důvěřují informacím poskytovaným Litevskou bankou (73 % (+8 pb)). Nejmenší důvěru veřejnosti mají i nadále novináři (27 % (-1 pb)).

Co se týče informačních kanálů, které jsou nejvhodnější pro získávání informací, 54 % (-8 pb) litevských občanů považuje za nejužitečnější televizi, dále pak internet (52 %, -1 pb), noviny (37 % -2 pb) a banky (39 %, +2 pb). Nejméně užitečnými kanály (20 %) jsou pracoviště (20 %, -3 pb), školy a jiná místa vzdělávání a odborné přípravy (20 %, -2 pb) a také veřejné prostory (20 %, -3 pb).

Nejvýše na žebříčku užitečných informací setrvávají pravidla pro přepočty, která by měla být v informační kampani zahrnuta podle 61 % (-2 pb) dotázaných Litevců. Za zásadní jsou rovněž považovány praktické důsledky, pokud jde o mzdy a bankovní účty (60 % (+2 pb)), a obecné podmínky zavedení eura (58 % (+1 pb)), za kterými se umístily informace o hodnotě jednoho eura (47 % (-2 pb)).

Nejdůležitější činností informační kampaně týkající se přechodu na euro je i nadále, ovšem v menší míře, dvojí uvádění cen: dvojí uvádění cen v obchodech uvedlo 77 % (-7 pb), na účtenkách 71 % (-3 pb), v televizní reklamě 68 % (-4 pb) a na výplatních páskách 62 % (-1 pb).

Komise bude v Litvě provádět průzkumy veřejného mínění Eurobarometr před obdobím dvojího oběživa, v jeho průběhu i po jeho skončení, počínaje koncem prosince 2014.

Nová fáze informační kampaně v Litvě by se měla zaměřit na přetrvávající obavy týkající se zavedení eura a na zvyšování důvěry spotřebitelů. Aby byly odstraněny přetrvávající obavy ze zvyšování cen během období přechodu na euro, musí být občané průběžně informováni o výsledcích sledování cen a dalších kontrolních činnostech.